

»Obstaja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska«*

Čebelarji družine Rothschild z gradu Podsmreka pri Višnji Gori

Spominska plošča Emilu Rothschildu na mestni hiši v Višnji Gori (2011) in sklepna misel (IX. del)

Spominska plošča Emilu Rothschildu na mestni hiši v Višnji Gori (2011)

V mestni hiši v Višnji Gori je bilo 20. maja 2011 strokovno srečanje ob javni predstavitvi monografije *Obstaja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je Kranjska*. Javno predstavitve je vodil urednik Janez Gregori, posamezni avtorji pa so predstavili svoje prispevke.

Po javni predstavitvi je bila slavnostna otvoritev in blagoslovitev spominske plošče Emilu Rothschildu. V imenu ČZS se je na slovesnosti v kratkem pozdravnem govoru tedajnji podpredsednik g. Franc Šivic zahvalil vsem, ki so prispevali in sodelovali pri pripravi in izdaji strokovne monografije o čebelarjih družine Rothschild ter njihovo delo počastili s spominsko ploščo in kipom najzaslužnejšemu med njimi, Emilu Rothschildu. Slavnostni govornik je bil dekan Biotehniške fakultete, Univerze v Ljubljani gospod prof. dr. Mihael J. Toman. Njegov govor je objavil kot Uvodnik Slovenski čebelar (CXIII (2011) 7/8, <https://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-7J5WIPLP>).

Slavnostni govornik je poudaril: »Zato se danes z veseljem in ponosom spominjamo velikega moža, barona Emila Rothschilda, ki je v svoje življenje postavil čebelo in sobivanje človeka z njo. Bil je ambasador in idejni oče kranjske čebele. Sporoča nam, da le spoštljiv odnos

Spominska plošča in kip: Emil Rothschild/Rožič/Ravenegg na mestni hiši v Višnji Gori (foto: Andrej Šalehar). Vsebinsko spominske plošče sta pripravila prof. dr. Andrej Šalehar in Janez Gregori, prof. biol.; kip pa je preskrbel Anton Koželj.

do živega, do narave in okolja zagotavlja biotsko pestrost.

»Dandanes se s ponosom oziramo v preteklost in se spominjamo barona Rothschilda, ki je najprej zaslužen za ime kranjska čebela in tudi za to, da jo je ponesel v Evropo in v svet, in to dobesedno kot živ organizem in v pisani besedi, ki se je širila, in z njo tudi znanje, ki se je širilo, in z njo tudi člani rodbine imajo veliko vlogo pri uveljavljanju naše čebele. Bil je svetovljan, ki je čutil evropsko, vendar je bil na neki način tudi razočaran nad evropskimi čebelarji in strokovnjaki, ki so sprva zavračali misel, da

bi lahko nekje na Kranjskem imeli neko prav posebno čebelo z odličnimi lastnostmi. Le kaj si predstavljajo v tistih krajih! Kako podobno zdajšnji situaciji. Je pa pomembna razlika: baron Rothschild se je znal postaviti za Kranjsko, za našo stvar in tako čebelo kot našo deželo z zapisi in številnimi članki v uglednih čebelarskih revijah, ki ostanejo za vedno, postavil na evropski zemljevid.

»Dogodki, kot je današnji, so tudi idealna priložnost, da trezno razmišljamo o svojem početju, o početju vsakega izmed nas. Priznajmo najprej svoje napake in potem vrzimo

Odkritje in blagoslovitev spominske plošče Emilu Rothschildu (foto: Andrej Šalehar)

kamen na grešnika, tudi če smo prepričani, da prav on ubija naše čebele. Dokler se bomo spraševali le to, kaj morata storiti država in oblast, rezultata ne bo, čeprav je dolžnost države, da izobražuje, vzgaja, kontrolira in kaznuje. Naša družba pa je še daleč od tega spoznanja, saj smo družba, v kateri so pravila kršena vseh vrst. Kurativne akcije imajo majhen učinek, rešitev je absolutno le preventiva – izločiti čim več nevarnih snovi iz rabe. Po mojem globokem prepričanju moramo vsi skupaj oblikovati nov miselni vzorec, dojeti potrebo po spoštovanju Narave in okolja, vseh živih bitij in ne živeti po načelu kršenja predpisov in naravnih zakonov za vsako ceno. Ne obnašajmo se kot gospodarji tega sveta. Baron Rothschild je bil gotovo mož, ki nam lahko veliko pove tudi dandanes.

Zaključki in sklepi

Čebelarji družine Rothschild, ki so bili tudi umni kmetovalci (Rothschildova sorta krumpirja), imajo pionirsko vlogo pri poime-

novanju, uveljavitvi, širjenju in priznanju kranjske čebele. So začetniki trgovine s kranjsko čebelo in tako so neposredno vplivali na ohranjanje njene čistosti. Njihova zasluga je v strokovni in vsestranski popularizaciji kranjske čebele ter posredovanju genskega materiala, na podlagi katerega je bila naša čebela prepoznana in vpisana v sistematično medonosnih čebel kot samostojna podvrsta *Apis mellifera carnica*, Polmann 1879. Njena tipska lokaliteta je Kranjska, torej zdajšnja Slovenija. Najzaslužnejši je **EMIL ROTHSCHILD**, ki bi ga lahko imenovali tudi **OČE KRANJSKE ČEBELE**. Čebelarjem družine Rothschild gre zasluga, da smo v drugi polovici devetnajstega stoletja imeli drugo zlato dobo slovenskega čebelarstva.

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar
Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani

* Odlomki iz knjige: *Kranjska čebela in čebelarji družine Rothschild* (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-4QZV70ES?>)